

N:o 158.

Ank. till Riksd. kansli den 4 maj 1909, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett kronan tillhörigt område invid Hälsingborg m. m.

(1 U. A. och I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:r 201) af den 2 april 1909 har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva,

att ett område af omkring 16,5 hektar af det till Skånska husarregementet upplåtna nya öfningsfältet må till den del, som enligt en blifvande stadsplan kommer att utgöra byggnadstomter, försäljas för kronans räkning i den ordning, Kungl. Maj:t bestämmer;

att de delar af området, som erfordras till gator, må kostnadsfritt och med full äganderätt upplåtas till Hälsingborgs stad;

att af den inflytande köpeskillingen för tomterna må bestridas kostnaderna för nämnda gators fullständiga ordnande, däri inbegripet deras förseende med vatten- och afloppsledningar m. m.;

att af den återstående köpeskillingen högst 112,500 kronor må användas till inköp af ett till Väla gård hörande skogsskifte om c:a 37,5 hektar i areal;

att hvad som därutöfver genom tomtförsäljningen inflyter må tillgodoföras landtförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål; samt

att Kungl. Maj:t må af tillgängliga medel förskjuta erforderligt belopp för bestridande af kostnaderna för nämnda inköp äfvensom hvad som erfordras för utförande af berörda gaturegleringsarbeten, att ersättas af de genom tomtförsäljningen inflytande medel.

Till berörda statsrådsprotokoll har departementschefen i ärendet anført följande:

»Genom kontrakt den 22 och den 30 september 1903 har Hälsingborgs stad med full äganderätt till kronan öfverlämnat ett område om c:a 174 hektar för att användas till kaserntomt, öfningsfält och skjutbana för Skånska husarregementet. Genom samma kontrakt stadgades, att ett angränsande område, till hvilket staden eller dess rättsinnehafvare bibehölle ägande- och brukningsrätten, skulle få på det sätt af kronan disponeras, att, då sådant af vederbörande militära myndigheter ansåges erforderligt, detsamma skulle helt och hållet utrymmas, på det att regementets skjutöfningar skulle kunna obehindradt äga rum i riktning mot detta område. Dessutom skulle å de tider af året, då markens beträdande icke förorsakade skada å där växande gröda, sistnämnda område stå till regementets förfogande äfven för andra öfningar.

Emellertid har *regementschefen* i skrifvelse till arméförvaltningens fortifikationsdepartement anmält, att enligt det upprättade förslaget till användning af det till regementet upplåtna området skjutbanan vore förlagd på sådant sätt, att det »farliga område», som uppstode under pågående skjutning, sträckte sig öfver mer än halfva exercisfältet, och att till följd häraf under de tider, då skjutbanan användes, det för hästexercisen tillgängliga området vore alltför ringa, för att en fullt fältmässig utbildning skulle äga rum därstädes. Öfningsfältet vore ytterligare behäftadt med den bristen, att detsamma alldeles saknade skog såsom öfningsterräng, en brist som gjorde sig särskildt kännbar, då all i Hälsingborgs omgifningar befintlig såväl odlad som skogsmark vore fridlyst för all militär användning. På grund häraf hade regementschefen uppgjort förslag till afhjälpande af dessa olägenheter. Enligt detta förslag skulle skjutbanan flyttas till öfningsfältets nordvästra sida, hvarigenom större delen af fältet skulle kunna användas till öfningar äfven under pågående skjutning.

Om skjutbanan flyttades på föreslaget sätt, komme emellertid jämväl ett Väla gård tillhörigt skogsskifte att ligga inom farlighetsområdet, i anledning hvaraf regementschefen hemställde, att detta skogsskifte, som mätte omkring 37,5 hektar i areal, måtte få för regementets räkning inköpas för ett pris af 3,000 kronor för hektar, för hvilket pris ägaren förbundit sig att försälja detsamma, därest öfverenskommelse

träffades före den 1 juli 1909. Härigenom skulle jämväl beredas tillgång för regementet till skogsmark för öfningsändamål. För att under pågående exercis flytta trupperna från öfningsfältet till denna skogstrakt, måste regementet emellertid förvärfva utsträckt dispositionsrätt till det mellanliggande, staden tillhöriga »farliga området», hvaröfver regementet, såsom nyss erinrats, redan nu hade viss förfoganderätt. Detta område vore för närvarande af staden utarrenderadt till och med år 1917 under förbehåll af de inskränkningar i rätten till detsamma, hvilka betingades af regementets berörda förfoganderätt öfver området. Arrendatorerna hade emellertid, efter förda underhandlingar, förklarat sig villiga att, så länge deras arrendetid varade, mot en årlig ersättning af 10 kronor för tunnland hvarje år efter gräskördens afslutande i juli månad till den 1 mars nästpåföljande år till regementet upplåta ifrågavarande område, hvilket i areal utgjorde omkring 85 tunnland, med rätt för regementet att under denna tid utan inskränkning använda området till ridning och exercis. Det belopp, som borde utgå såsom ersättning till arrendatorerna, ansåge regementschefen kunna årligen uttagas genom afverkning å det till inköp föreslagna skogsskiftet. T. f. domänintendenten Anders Persson i Mörarp och t. f. jägmästaren i Hälsingborgs revir Anders Lundberg hade saluvärderat skogsskiftet till 1,200 kronor för tunnland. Den förstnämnde hade emellertid i ett senare afgifvet intyg förklarat, att den för skogsskiftet begärda köpeskillingen, med hänsyn till skiftets belägenhet och öfriga på frågan inverkan omständigheter, icke vore oskäligen. Slutligen ville regementschefen fästa uppmärksamheten därpå, att vid bifall till det af honom gjorda förslaget om skjutbanans flyttning och öfningsfältets utvidgning, den närmast staden belägna delen af öfningsfältet, hvilken såsom lämplig att användas till byggnadstomter ägde ett högt saluvärde, skulle kunna af kronan försäljas.

Chefen för första arméfördelningen har med fästadt afseende å de synnerligen stora fördelar, som genom de föreslagna åtgärderna skulle vinnas för regementets fältmässiga utbildning, tillstyrkt bifall till regementschefens framställning.

Jämväl *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* har, vid öfverlämnandet till Eders Kungl. Maj:t af berörda framställning, uti underdånig skrifvelse den 14 november 1908 med hänsyn till hvad i ärendet blifvit anfördt tillstyrkt bifall till densamma. Därvid ansåge sig fortifikationsdepartementet böra såsom förklaring till det förhållande, att öfningsfältet redan nu befunnits otillräckligt, anföra, att staden Hälsingborg, som upplåtit öfningsfältet till kronan, därvid affodrats det mesta, som

staden ansett sig kunna uppföra för regementets ditförläggning. Vidkommande gäldandet af de med fullbordandet af ifrågavarande förvärf förenade kostnader ansåge fortifikationsdepartementet, efter samråd med arméförvaltningens civila departement, att köpeskillingen för det Väla gård tillhöriga skogsskiftet borde kunna utgå från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar, samt att ersättningen till arrendatorerna kunde bestridas från arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen.

Emellertid har jag anmodat fortifikationsdepartementet att verkställa utredning, dels huru stor del af det af staden Hälsingborg till öfningsfält m. m. för regementet upplåtna området lämpligen kunde försäljas, därest nu ifrågavarande till inköp föreslagna område blefve för kronans räkning förvärfvad, dels ock angående den inkomst, som kunde beräknas inflyta genom en sådan försäljning.

I underdånig skrifvelse, hvilken den 24 nästlidne mars inkommit till landtförvarsdepartementet, har fortifikationsdepartementet anmält resultatet af den sålunda anbefallda utredningen. Departementet har därvid, efter att hafva samrådt med regementschefen och chefen för Första arméfördelningen, meddelat, att under angifven förutsättning en del om 16,5 hektar af det utaf staden upplåtta området syntes kunna utan olägenhet försäljas. Öfver denna del hade af stadsingenjören i Hälsingborg Sigfrid Ewald upprättats förslag till stadsplan. Med beräkning af ett pris af lägst 2 högst 4 kronor kvadratmetern, beroende på de olika tomternas belägenhet m. m., skulle berörda del vid försäljning inbringa en summa af 375,900 kronor, hvarifrån emellertid borde afgå ett belopp af 126,300 kronor för anläggning af gator, vatten- och afloppsledningar m. m. Om från återstoden ..... kronor 249,600: — droges dels köpesumman för det till

Väla gård hörande skogsskiftet.....	kronor 112,500: —
dels ock kapitalvärdet af de årsafgifter,	
som skulle utgå till arrendatorerna	
af det »farliga området», c:a.....	» 20,000: —
	<u>132,500: —</u>

skulle för kronan uppstå en vinst af omkring kronor 117,100: —

Emellertid hade efter uppgörandet af denna beräkning köpeanbud afgifvits å delar af det till försäljning ifrågasatta området till ett pris af 5 kronor kvadratmetern eller 1 krona kvadratmetern mer än stadsingenjören Ewald beräknat, hvadan försäljningen med sannolikhet komme att inbringa ett ännu högre belopp än det ofvan angifna. På grund af hvad sålunda förekommit hemställde departementet, att proposition måtte aflåtas till Riksdagen om medgifvande därtill, att det å stadsingenjören Ewalds

förslag till stadsplan angifna område, innehållande omkring 16,5 hektar, finge försäljas till byggnadstomter för sådant pris, att köpesumman för hvarje tomt ej understege den därför af stadsingenjören Ewald i en vidfogad tablå beräknade, och under sådana villkor, att kronans behållna andel af sammanlagda köpesumman för hela området ej komme att understiga 249,600 kronor. Då fortifikationsdepartementet emellertid ansåge försäljningen icke med fördel kunna bedrivas så skyndsamt, att därigenom inflytande medel kunde användas för gäldandet af köpeskillingen för det till inköp föreslagna området af Väla gård, föresloge departementet, att de kronan behållna försäljningsmedlen måtte få tillgodoföras landtförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Af hvad regementschefen anfört synes framgå, att mer än hälften af regementets öfningsfält under pågående skjutning icke kan användas för truppens öfningar, ett förhållande, som i längden måste inverka menligt på den fältmässiga utbildningen. På den grund anser jag det nödvändigt att på ett eller annat sätt bereda ökad öfningsutrymme för regementet; och synes detta lättast kunna ske genom den af regementschefen ifrågasatta flyttningen af skjutbanan, hvarigenom största delen af öfningsfältet skulle kunna användas oberoende af skjutningen. Då emellertid därigenom omförmälda till Väla gård hörande skogsskifte kommer inom det »farliga området», blir det nödvändigt att med ägaren till nämnda skogsskifte träffa uppgörelse om ersättning såväl för den skada, som under skjutningar kan uppstå å skogen, som ock för den olägenhet, som för honom förorsakas på grund däraf, att skogsskiftet under pågående skjutning icke kan beträdas. Då kostnaderna härför i allt fall skulle blifva afsevärda, anser jag det lämpligt att på en gång taga steget fullt ut och inköpa skogsskiftet för kronans räkning, i synnerhet som därigenom ytterligare skulle vinnas den för regementets utbildning betydelsefulla förmånen, att regementet, som för närvarande saknar möjlighet att bedriva sina öfningar å skogsmark, beredes erforderlig tillgång till dylik mark. Det af ägaren begärda priset synes visserligen vara väl högt, men med hänsyn till föreliggande omständigheter torde det icke vara oskäligt.

Ett förhållande, som i detta sammanhang bör beaktas, är, att genom skogsskiftets inköpande och skjutbanans flyttning möjliggöres försäljningen af ett mindre, synnerligen värdefullt område i den planlagda stadens omedelbara närhet för ett belopp, som icke blott betäcker kostnaderna för nämnda inköp utan därutöfver lämnar staten en afsevärd vinst. Denna försäljning torde dock ej lämpligen böra bedrivas så

Departements-
chefen.

skyndsamt, att därigenom inflytande medel kunna användas till inköp af omförmälda skogsskifte, hvarom aftal med ägaren måste träffas före den 1 juli 1909, utan synes härför erforderligt belopp böra af arméförvaltningen förskjutas af omhänderhafvande medel. Sättet för försäljningens verkställande torde Eders Kungl. Maj:t, sedan Riksdagens samtycke till densamma erhållits, vilja framdeles bestämma med hänsyn därtill, att största möjliga behållning må uppstå. Hvad som af försäljningssumman återstår, sedan kostnaderna för skogsskiftets förvärfvande samt för ordnande af gator m. m. inom det försålda området blifvit frändragna, synes lämpligen böra ingå till landtförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål, hvilken får användas endast efter Riksdagens medgifvande i hvarje fall.

Däremot anser jag det för närvarande vara af mindre betydelse att förvärfva vidsträcktare dispositionsrätt, än kronan redan genom kontraktet med staden äger, till det mellan Väla skog och öfningsfältet belägna, till enskilda personer utarrenderade området. Regementets öfningsområde synes nämligen äfven därförutan erhålla tillräcklig utvidgning, och truppens förflyttning mellan det nuvarande öfningsfältet och skogsskiftet kan utan olägenhet ske på befintliga vägar.»

Utskottets
yttrande.

Af handlingarna i ärendet framgår, att en omläggning af Skånska husarregementets öfningsfält synes erforderlig för att regementets öfningar må kunna bedrivas på ett fältmässigt sätt äfven å tider, då skjutöfningar med skarp amunition företagas å därför afsedd del af öfningsfältet. Och då genom föreslagna försäljning och markinköp berörda angelägenhet skulle på ett, enligt utskottets förmenande, lämpligt sätt ordnas, får utskottet, som icke haft något att erinra mot framställningen i fråga, hemställa,

att Riksdagen må medgifva,

att ett område af omkring 16,5 hektar af det till Skånska husarregementet upplåtna nya öfningsfältet må till den del, som enligt en blifvande stadsplan kommer att utgöra byggnadstomter, försäljas för kronans räkning i den ordning, Kungl. Maj:t bestämmer;

att de delar af området, som erfordras till gator, må kostnadsfritt och med full äganderätt upplåtas till Hälsingborgs stad;

att af den inflytande köpeskillingen för tomterna må bestridas kostnaderna för nämnda gators fullstän-

diga ordnande, däri inbegripet deras förseende med vatten- och aflöpsledningar m. m.;

att af den återstående köpeskillingen högst 112,500 kronor må användas till inköp af ett till Väla gård hörande skogsskifte om c:a 37,5 hektar i areal;

att hvad som därutöfver genom tomtförsäljningen inflyter må tillgodoföras landförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål; samt

att Kungl. Maj:t må af tillgängliga medel förskjuta erforderligt belopp för bestridande af kostnaderna för nämnda inköp äfvensom hvad som erfordras för utförande af berörda gaturegleringsarbeten, att ersättas af de genom tomtförsäljningen inflytande medel.

Stockholm den 4 maj 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Reservation

af herr *A. C. J. Christiernson.*
